

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danmark, deiligst Vang og Vænge

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danmark, deiligst Vang og Vænge", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1839_622-intro-shoot-idm90.pdf (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Skåler og taler

Ved mødet den 27. maj 1839 blev der udbragt talrige skåler. De var hver især programerklæringer og fortjener derfor at blive opsummeret (inkl. de titler eller embedsbetegnelser, avisen bragte):

1. skål var for kongen ved kandidat (dvs. cand. jur.) Orla Lehman; 2. skål for prins Christian ved dispacheur (dvs. havariberegner) Abraham Wessely. Begge disse skåler var ledsaget af taler. Dernæst udbragtes 3. skål for fædrelandet, ved prokurator Balthasar Matthias Christensen – i forbindelse med denne skål blev Grundtvigs sang, "Danmark, deiligst Vang og Vænge" afsunget, efterfulgt af 4. skål for stænderinstitutionen, ved Lehman. Herefter holdt Grundtvig sin talte. Efter denne udbragtes 5. skål for stændernes offentlighed ved professor Christian Nathan David, sammen med en sang af Gottlieb Sisby. Denne skål blev fulgt op af 6. skål af Wessely for besparelssystemet (statslige sparerunder), hvorefter Sisby holdt en lille tale, der sluttede med 7. skål for Læseforeningen. Christensen foreslog i forbindelse med en mindre tale endnu en, nemlig (8. skål) for trykkefriheden. Klædekræmmer Hans Peter Hansen foreslog 9. skål for "Trykkefrihedsselskabets forrige Skriftcommittee". Herefter afsang man "For den opvoxende Slægt", forfattet af Sisby. Til denne sang knyttede overlærer Frederik Christian Olsen 10. skål for den opvoksende ungdom. Student Nis Hansen udbragte 11. skål for den danske stats enhed, mens næste, 12. skål for håndværkerstandens emancipation, blev udbragt af finerskærer Hans Peter Frederiksen. 13. skål gjaldt udvidet valgbarhed (til stænderforsamlingerne) og blev udbragt af lektor Julius Wilkens. Den 14. skål var for de danske kvinder, udbragt af kandidat Povl Frederik Barfod. Endelig blev 15. og sidste skål udbragt af Lehman, da daggyret havde forkyndt 28. maj. Den var en hyldest til den dag, man fejrede.

Den første skål til kongen, Frederik 6., forsikrede læserne (og politiet!) om "den undersøgtlige Grundstemning". Kongen var "ophøiet over al Debat" og skulle ikke drages "ned i Kritikens Sphære". I skålen for prins Christian (senere den ottende), gentog de liberale på ny "det Haab, som det danske Folk nærer" til tronfølgeren: at "Danmark stedse [vil gå] videre frem i Oplysning og den deraf sig udviklende Frihed" (alle s. 576). Tronfølgeren var i de liberales øjne ikke enevældens mand, men deres store håb for en mere parlamentarisk fremtid. Dette var blevet udtrykt af Wessely, der havde erklæret, at tronfølgerens handlinger i forbindelse med udarbejdelsen af den norske grundlov, Eidsvollforfatningen, havde vist folket, hvad han ville gøre, når han overtog magten (Jensen 1934, bind 2, s. 210).

Ser man ned over rækken af skåltalere, falder det i øjnene, at det er den spirende parlamentariske og den national-liberale bevægelse, der her stikker deres hoveder frem. Avisen *Kjøbenhavnsposten*, der – i lighed med andre af samtidens dag- og ugeblade – bringer referatet fra mødet, var liberal og drejede – efter at Johan Peter Grüne i april 1839 havde overtaget redaktørposten – over mod den radikalt demokratiske håndværkerbevægelse. Grundtvig var national og kongetro, mens Orla Lehman, der senere skulle komme til at spille en af de politisk store roller, var både national og liberal.